

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

Evaluatie van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)

Plan van aanpak

Departement Economie, Wetenschap en Innovatie

Afdeling Strategie en Coördinatie

Afdeling Onderzoek

24.09.2015

Inhoud

0. Inleiding.....	3
Plan van aanpak voor de evaluatie van het VLIZ.....	6
1. Aanleiding voor de evaluatie.....	6
2. Beleidscontext.....	6
2.1. Aanleiding voor het initiatief.....	6
2.2. Evolutie in de beleidscontext (sinds de oprichting/goedkeuring van het initiatief).....	8
2.3. Te verwachten evoluties in de beleidscontext.....	12
3. Doelstellingen van de evaluatie en beoogde resultaten.....	12
3.1. Doelstellingen van de evaluatie van het VLIZ in de enge zin.....	12
3.2. Een evaluatie van het VLIZ in 2016 met ruimere doelstellingen dan aangegeven in het convenant en over een groter tijdsvenster (dan voorzien).....	13
3.3. Beoogde resultaten/Elementen van de evaluatie van het VLIZ.....	14
4. Krijtlijnen en draagwijdte van de evaluatie.....	16
5. Evaluatieluiken.....	16
5.1. Evaluatie van de werking en het functioneren van het VLIZ.....	16
5.2. Een (meta)evaluatie van de prestaties, resultaten en impact van het VLIZ.....	18
5.3. Evaluatie van de rol en positie van het VLIZ in het ruimer beleidskader.....	19
5.4. Een zelfevaluatie door het VLIZ.....	20
5.5. Analyse en beoordeling van het ontwerp van strategisch plan 2017-2021 van het VLIZ.....	21
6. Onderdelen van de evaluatie en methodologie.....	22
6.1. Onderdelen van de evaluatie.....	22
6.2. Methodologie.....	22
7. Informeren van en communiceren met het voorwerp van de evaluatie en alle (betrokken) stakeholders (betreffende de uit te voeren evaluatie).....	25
8. Uitvoering en procedureel verloop van de evaluatie.....	25
9. Gebruik en verspreiding van de resultaten van de evaluatie.....	26
10. Afspraken gemaakt met het VLIZ na het overleg van 5 mei 2014.....	26
Bijlage 1.....	28

0. Inleiding

Het Vlaams Instituut voor de Zee vzw (VLIZ¹) heeft een opdracht toegekend gekregen die nader wordt omschreven in het convenant² van 19 januari 2012 tussen de Vlaamse overheid en het VLIZ en betreffende de periode 2012-2016.

Het convenant loopt af op 31 december 2016 en bepaalt in artikel 14 dat de algemene werking van het VLIZ voor het verstrijken van het convenant moet worden geëvalueerd aan de hand van de in het convenant vooropgestelde strategische en operationele doelstellingen en indicatoren. De evaluatie dient in de eerste helft van 2016 te worden georganiseerd en afgerond te zijn uiterlijk op 30 juni 2016. De resultaten van de evaluatie zullen als vertrekbasis worden genomen bij de onderhandelingen over het afsluiten van een nieuw convenant.

Het VLIZ wordt gevat door het decreet van 30 april 2009³ betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid⁴ en meer bepaald artikelen 56/1 en 56/1/1.

Volgens de bepalingen van het W&I-decreet (Titel III, hoofdstuk IV, afdeling I, artikel 56/1 §1) zijn de doelstellingen van het VLIZ de volgende:

1. Optreden als internationaal aanspreekpunt;
2. De rol vervullen van coördinatieplatform voor zeewetenschappelijk onderzoek: informatie en ondersteuning verlenen voor de coördinatie van onderzoek, zowel regionaal als internationaal;
3. Optreden als Vlaams Marien Datacentrum;
4. Logistieke ondersteuning en sensibilisering rond zeewetenschappelijk onderzoek bij verschillende doelgroepen coördineren;
5. Ondersteuning bieden bij de Vlaams-Nederlandse samenwerking inzake zeewetenschappelijk onderzoek, en die samenwerking coördineren.

In §2 van hetzelfde artikel van het W&I-decreet wordt gesteld dat de strategische en operationele doelstellingen van de instelling zullen worden opgenomen in het meerjarig convenant dat het VLIZ en de Vlaamse Regering afsluiten.

De strategische doelstellingen van het VLIZ zoals opgenomen in (art 5, §2 van) het convenant, zijn:

1. Het bevorderen van het Vlaams zeewetenschappelijk onderzoek en het hieraan gerelateerde kustgebonden onderzoek en onderwijs.

¹ Zie www.vliz.be.

² Hierna "het convenant" of "het convenant 2012-2016" genoemd.

³ Gewijzigd bij het decreet van 21 december 2012 betreffende diverse bepalingen met betrekking tot de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid en bij het decreet van 25 april 2014 tot wijziging van diverse bepalingen van het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid en tot opheffing van diverse andere bepalingen.

⁴ Hierna het W&I-decreet genoemd.

2. Het bevorderen van de internationale uitstraling van het Vlaams zeewetenschappelijk onderzoek en het bevorderen van het internationaal marien onderwijs;
3. Het fungeren als katalysator en aanspreekpunt – ook internationaal – op het gebied van de zeewetenschappen;
4. Het bevorderen van de visibiliteit van het Vlaamse zeewetenschappelijk onderzoek bij het grote publiek (popularisering en sensibilisering);
5. Het aanreiken van wetenschappelijke informatie over de zee, de kust en de getijgebonden systemen aan beleidsverantwoordelijken, op een wijze die bruikbaar is voor beleidsvorming en –ondersteuning op het vlak van mariene aangelegenheden.

In §3 van hetzelfde artikel van het convenant worden de operationele doelstellingen (7) vermeld die het VLIZ zal realiseren in functie van de strategische doelstellingen.

Naast de taken die voortvloeien uit de strategische en operationele doelstellingen, zijn er nog aanvullende opdrachten toegewezen aan het VLIZ (cf. artikel 8), met name als vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering en in de hoedanigheid van expert optreden in:

- de Belgische delegatie op de Uitvoerende Raad en de Algemene Vergadering van de Intergouvernementele Oceanografische Commissie (IOC) van de UNESCO, Het VLIZ wordt opgenomen in de stuurgroep van het Vlaams UNESCO-Trustfonds ter ondersteuning van wetenschappelijke activiteiten van het UNESCO Science Programme (FUST).
- de Belgische delegatie op de Europese thematische werkgroepen betreffende mariene wetenschappen.

Ondertussen heeft het VLIZ ook de opdracht gekregen om in te staan voor de ondersteuning van het JPI Oceans⁵-secretariaat en meer bepaald door een aantal medewerkers naar het secretariaat in Brussel te detacheren. Verder heeft het VLIZ het mandaat gekregen om het secretariaat van het Europees Mariene Observatie-en Datanetwerk (EMODnet) te huisvesten en te ondersteunen. De uitvoering van deze opdrachten werd geregeld in het Besluit van de Vlaamse Regering d.d. 23.12.2011 houdende de ondersteuning van de internationale samenwerking op het domein van de zeewetenschappen via het Vlaams Instituut voor de Zee vzw voor:

- het huisvesten van het secretariaat van de European Marine Ocean Data & Information Network (EMODnet) op de InnovOcean Site in Oostende.

⁵ Het Joint Programming Initiative Healthy and Productive Seas and Oceans.

- het secretariaat van het Gezamenlijk Programmeren Initiatief “Gezonde Oceanen en Productieve Zeeën” (JPI Oceans)⁶.

Met betrekking tot EMODnet werd naderhand (d.d. 21.12.2012) een volgend Besluit van de Vlaamse Regering van kracht⁷.

Voor de uitvoering van opdrachten vermeld in het convenant en voor de aanvullende opdrachten, ontvangt het VLIZ jaarlijks subsidies van de Vlaamse overheid.

Gelet op de ligging van het VLIZ aan de Vlaamse kust, wordt het VLIZ ook ingebed in het beleid van de provincie West-Vlaanderen. Tot en met 2009 was de provincie West-Vlaanderen dan ook een van de ondertekenende partijen van de beheersovereenkomst. Voor de periode 2012-2016 is de samenwerking tussen het VLIZ en de provincie West-Vlaanderen echter geregeld in een afzonderlijke subsidieovereenkomst. Deze overeenkomst bevat een aantal specifieke opdrachten (cf. artikel 7) die het VLIZ dient te vervullen in het kader van de provinciale subsidiëring. In betreffende overeenkomst is ook een evaluatiebepaling opgenomen (artikel 10), maar deze houdt in hoofdzaak in dat het VLIZ de provincie dient *“te informeren over het verloop en de conclusies van de evaluatieprocedure door de Vlaamse overheid en dat de resultaten ervan samen met de eigen bevindingen van de provincie als vertrekbasis zullen worden genomen voor een nieuwe subsidieovereenkomst met de provincie”*.

Conform artikel 13 van het convenant diende het VLIZ binnen de vier maanden na ondertekening ervan het beleidsplan/strategisch plan 2010-2014 dat ter gelegenheid van de evaluatie van de vorige (beheers)overeenkomst werd opgesteld, te actualiseren voor de periode 2012-2016 en ter goedkeuring voorleggen aan de (bevoegde) minister en aan het Departement EWI. Dit is binnen de gestelde termijn gebeurd.

Zoals bepaald in artikel 56/1/1 (Titel III, hoofdstuk IV, afdeling II) van het W&I-decreet, zal de Vlaamse Regering erop toe zien dat de algemene werking van het VLIZ vóór het verstrijken van het lopende convenant geëvalueerd wordt aan de hand van de strategische en operationele doelstellingen en indicatoren die vastgelegd zijn in het convenant. Verder wordt in datzelfde artikel gesteld dat de voorwaarden voor een nieuw convenant onder meer bepaald worden door de resultaten van de evaluatie.

Voorliggend plan van aanpak heeft betrekking op de verwachte evaluatie van het VLIZ.

⁶ Betreffend besluit regelde de toekenning van de middelen aan het VLIZ voor de uitvoering van betreffende opdrachten en stond naast de toenmalige beheersovereenkomst.

⁷ Dit besluit had eveneens betrekking op de financiering van de opdracht waarvan sprake.

Plan van aanpak voor de evaluatie van het VLIZ

1. Aanleiding voor de evaluatie

Zoals in de inleiding al werd aangegeven, dient de algemene werking van het VLIZ voor het verstrijken van het convenant geëvalueerd te worden en met name in de eerste helft van 2016.

In § 2 (van artikel 14 van het convenant, wordt gesteld dat de evaluatie in het bijzonder rekening dient te houden met:

- Het beleidsplan/strategisch plan⁸;
- Het behalen van de strategische en operationele doelstellingen en KPI's;
- De jaarverslagen die het VLIZ tijdens de duur van het convenant heeft overgemaakt;
- Het zelfevaluatie-rapport dat het VLIZ heeft opgemaakt⁹;
- Het oordeel van een internationaal panel van experts dat daartoe o.a. een bezoek ter plaatse brengt;
- Een benchmarking met andere vergelijkbare instellingen;
- Een analyse van de impact van het VLIZ op het Vlaams maatschappelijke en economische weefsel.

2. Beleidscontext

2.1. Aanleiding voor het initiatief

Het Vlaams Instituut voor de Zee komt voor het eerst aan bod in de "Beleidsbrief – Vlaamse Wetenschaps- en Technologiebeleid – Beleidsprioriteiten 1998"¹⁰ in deel 4.2 "Specifieke acties ter ondersteuning van het onderzoek" van het hoofdstuk 4 "Stimulering van het academisch onderzoek". Punt 4.2.3 van deze beleidsbrief is geheel aan het VLIZ gewijd.

In betreffend deel wordt gewezen op zowel het economische als ecologische belang van de zee en vooral op de hoge druk op het mariene ecosysteem en de daarbij aansluitende rivieren als gevolg van de economische ontwikkelingen. In de beleidsnota wordt dan ook gesteld dat deze hoge druk gepaste beleidsopties vereist om deze systemen van de teloorgang te vrijwaren. Volgens de nota kan hieraan tegemoet gekomen worden door een doorgedreven samenwerking, zowel op het terrein van het wetenschappelijk onderzoek als op het beleidsniveau, rekening houdend met de internationale dimensies hiervan.

Zeewetenschappelijk onderzoek wordt in hoger vermelde beleidsbrief dan ook als belangrijk beschouwd en er wordt gewezen op het vaak multidisciplinair karakter ervan. Initieel was er het "Nationaal Programma Zee" dat in 1972 de start gaf aan gecoördineerd

⁸ 2012-2016, cf. art. 13 en getiteld "Vlaams Instituut voor de Zee – beleidsplan/strategisch plan 2012-2016".

⁹ Deze dient volgens §7 van onderhavig artikel te bestaan uit zowel een ex post als ex ante luik en wordt door het VLIZ opgesteld op basis van een door de evaluatiecel van het Departement EWI aangereikte vragenlijst.

¹⁰ Beleidsbrief Vlaams Wetenschaps- en Technologiebeleid – Beleidsprioriteiten 1998, Vlaams Parlement, Stuk 806 (1997-1998) – Nr. 1.

wetenschappelijk onderzoek inzake het mariene milieu. Sinds begin jaren '80 ontwikkelden zich ook verschillende performante onderzoeksgroepen die meestal ook internationaal zeer actief waren. De ECOLAS-studie "Optimalisatie van het Vlaams Zeewetenschappelijk Onderzoek" toonde aan dat Vlaanderen zeer actief was op dit vlak, wat garant staat voor een brede benadering en noodzakelijk is voor het ondersteunen van een goed onderbouwd beleid.

Omwille van het belang van (het ter beschikking stellen en actueel houden van) de verworven kennis (aan diverse doelgroepen, zoals beleid, grote publiek, ...) en de complexiteit en diversiteit van het zeewetenschappelijk onderzoek, kon een centrale en flexibele ondersteunende structuur een belangrijke meerwaarde betekenen. De oprichting van een "Vlaams Instituut voor de Zee" (VLIZ) werd in betreffende beleidsbrief dan ook in het vooruitzicht gesteld, zodat Vlaanderen zou kunnen beschikken over een centraal coördinatieplatform dat de informatiedoorstroming van en naar de onderzoekswereld, de overheden en het publiek optimaal kan ondersteunen.

Er wordt in de beleidsbrief verder gewezen op het feit dat een van de belangrijkste troeven van het zeewetenschappelijk onderzoek in de ons omringende landen het bestaan is van onderzoeksinstellingen en ondersteunde structuren die het onderzoek en het beleid zowel intern als in het buitenland een duidelijke zichtbaarheid geven. De concentratie van de informatie en middelen wordt naar voor geschoven als een belangrijk element in het bevorderen van de actieve participatie in internationale samenwerkingsverbanden. Verder wordt gesteld dat door het uitbouwen van een centraal coördinatieplatform en een ondersteunend informatiecentrum, Vlaanderen tegemoet komt aan de belangrijkste behoeften van de onderzoeksgemeenschap, nl. een betere coördinatie en het bevorderen van de toegankelijkheid van de gegevens, aangezien het VLIZ ook fungeert als Marien Data Centre.

Ook wordt het VLIZ naar voor geschoven als duidelijk identificeerbaar aanspreekpunt, wat in hoge mate de visibiliteit van het zeewetenschappelijk onderzoek in internationaal verband bevordert.

Tot slot wordt in de beleidsbrief ook nog aangegeven dat de beschikbaarheid van al deze informatie (in de schoot van het VLIZ) van het VLIZ ook de aangewezen instantie maakt om ook de sensibilisering inzake zeewetenschappelijk onderzoek van de brede bevolking te ondersteunen.

In de beleidsbrief wordt een jaarlijkse werkingssubsidie (vanwege de Vlaamse overheid) van ongeveer 750.000 euro voorzien.

Op 2 april 1999 werd het Vlaams Instituut van de Zee vzw (VLIZ vzw) effectief opgericht door de Vlaamse Regering, de provincie West-Vlaanderen en het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen. Volgens artikel 6 van de huidige statuten¹¹, zijn

¹¹ Van 2005.

o.a. 5 natuurlijke personen afgevaardigd door de provincie West-Vlaanderen en 10 natuurlijke personen afgevaardigd door de Vlaamse Gemeenschap lid van de vzw.

Volgens de statuten heeft de vereniging tot doel:

- Het bevorderen van het Vlaamse zeewetenschappelijk onderzoek.
- Het bevorderen van de internationale uitstraling van het Vlaamse zeewetenschappelijk onderzoek, en op zeewetenschappelijk gebied fungeren als internationaal aanspreekpunt.
- Het bevorderen van de visibiliteit van het Vlaamse zeewetenschappelijk onderzoek naar het grote publiek toe (vulgarisering en sensibilisering).
- Het – gevraagd en ongevraagd – aanleveren van wetenschappelijke informatie over de zee aan beleidsverantwoordelijken zodat zij deze kunnen gebruiken in hun beleidsvorming inzake mariene aangelegenheden.

2.2. Evolutie in de beleidscontext (sinds de oprichting/goedkeuring van het initiatief)

Met het VLIZ sluiten de Vlaamse overheid en de provincie West-Vlaanderen periodiek beheersovereenkomsten af. Een eerste beheersovereenkomst bestreek de periode 1999-2004 en de tweede beheersovereenkomst had betrekking op de periode 2005-2009.

In 2009 vond een evaluatie van het VLIZ plaats waarvan de resultaten o.m. als basis zouden dienen voor het opstellen van een volgende overeenkomst. Dit proces liep echter vertraging op omdat het werd doorkruist door de inwerkingtreding van het W&I-decreet en er hierna voor geopteerd werd om het VLIZ ook in het W&I-decreet te verankeren. Dit gebeurde door het invoegen van een hoofdstuk en een artikel¹² via het decreet van 9 juli 2010 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2010.

Ondertussen waren nog voorafgaand aan de evaluatie van 2009 stappen gezet tot het vervangen van het onderzoeksschip - de "Zeeleeuw" - dat het VLIZ tot dan toe kon gebruiken, door een nieuw onderzoeksschip, de Simon Stevin. De redenen voor de vervanging situeerden zich niet alleen in het feit dat de Zeeleeuw als (in 1998) omgebouwde voormalige loodstender¹³ niet over alle faciliteiten van een modern onderzoeksschip beschikte en binnen afzienbare tijd uit de vaart zou moeten worden genomen, maar ook en vooral in een aantal ontwikkelingen op Europees niveau wat betreft onderzoeksinfrastructuur in het algemeen en onderzoeksinfrastructuur ter ondersteuning van de zeewetenschappen in het bijzonder.

Omwille van het feit dat vraag naar scheepstijd binnen de Vlaamse onderzoeksgemeenschap ook bleef stijgen, besliste de Vlaamse Regering op 29 mei 2009

¹² Hoofdstuk IV - Vzw Vlaams Instituut voor de Zee, artikel 56/1.

¹³ Bouwjaar 1977.

dan ook principieel om een nieuw onderzoeksschip (RV¹⁴) te laten bouwen ter vervanging van de Zeeleeuw¹⁵.

Voor de financiering van de onderzoeksapparatuur die zou worden ingebouwd en ingezet op RV Simon Stevin, kon het VLIZ terugvallen op de investeringssubsidie die het VLIZ¹⁶ in 2008 kreeg toegewezen voor het verwerven en uitbouwen van op land gebaseerde logistieke infrastructuur en van collectieve onderzoeksapparatuur in de periode 2008-2009. Daarnaast had de Vlaamse Regering d.d. 19.09.2008 al beslist om 7 miljoen euro uit de voor het beleidsdomein EWI beschikbare FFEU¹⁷-middelen te reserveren voor de uitbouw van mariene onderzoeksinfrastructuur, wat naderhand kon aangewend worden voor het nieuwe onderzoeksschip. Daarnaast zou ook de DAB Vloot van de Vlaamse overheid middelen in RV Simon Stevin investeren¹⁸ en zowel de aanbestedingsprocedure voor het bouwen van het schip als de bouw zelf opvolgen en dit gelet op de expertise van DAB Vloot ter zake. RV Simon Stevin zou na de realisatie ook eigendom blijven van de Vlaamse overheid en DAB Vloot zou instaan voor het dagelijkse beheer ervan (bemanning, onderhoud, enz.).

Behalve de eerder vermelde middelen (voor een totaal van 10 miljoen euro), werd nog een bijkomende investeringssubsidie voorzien van jaarlijks 1,1 miljoen euro in de begrotingen van 2009, 2010 en 2011. Betreffende middelen dienden te worden aangewend voor de resterende investering nodig voor de bouw van RV Simon Stevin (deze investering werd geraamd op een totaal van 11,5 miljoen) euro en overige noodzakelijke investeringen. Voor het beheer, het onderhoud en het inzetten van RV Simon Stevin werd gesteld dat een ministerieel protocol zal worden uitgewerkt en afgesloten, zoals ook het geval was voor de Zeeleeuw.

De eerder vermelde principiële beslissing van de Vlaamse Regering werd d.d. 23.07.2010 gevolgd door een eindbeslissing betreffende de bouw van de RV Simon Stevin¹⁹. De procedure voor de aanbesteding voor de bouw van het schip was ondertussen afgerond en de opdracht gegund²⁰. Ondertussen waren ook de noodzakelijke stappen gezet wat betreft de inzet van de FFEU-middelen (7 miljoen euro, cf. supra) en de andere noodzakelijke middelen. Dit laatste betrof in totaal 4,5 miljoen euro, als volgt verdeeld:

- 1,5 miljoen euro van DAB Vloot;
- 1,5 miljoen euro eenmalige extra investeringsmiddelen ten gunste van het VLIZ (binnen de begrotingslijnen van het Departement EWI);
- 1,5 miljoen euro eigen middelen van het VLIZ.

¹⁴ RV = research vessel.

¹⁵ VR 2009 2905 DOC.0912.

¹⁶ Beslissing VR van 23 mei 2008 – VR 2008 2305 DOC.0475.

¹⁷ FinancieringsFonds voor de schuldafbouw en Eenmalige Uitgaven.

¹⁸ Initieel was een investering van 3 miljoen euro door DAB Vloot voorzien, maar dit werd in de beslissing van 29 mei 2009 zelf beperkt tot 1,5 miljoen euro (en werd het saldo ten laste van het Departement EWI gelegd).

¹⁹ VR 2010 2307 DOC.0675.

²⁰ De toewijzing van de opdracht gebeurde in onderhavige beslissing van de Vlaamse Regering.

RV Simon Stevin kwam op 25 mei 2012 officieel in de vaart en wordt sindsdien breed ingezet en dit ook ter ondersteuning van Europese onderzoeksprogramma's.

De Vlaamse Regering hechtte uiteindelijk op 23 december 2011 haar goedkeuring aan het convenant 2012-2016 tussen de Vlaamse overheid en het VLIZ²¹ en op dezelfde vergadering hechtte de Vlaamse Regering ook haar goedkeuring aan de ondersteuning van de internationale samenwerking op het domein van de zeewetenschappen en dit via het VLIZ²². Dit laatste had betrekking op EMODnet en JPI Oceans (cf. supra) en werd gerealiseerd op basis van een besluit van de Vlaamse Regering (cf. Inleiding) dat de financiering voor deze beide acties voor 2012 zou regelen. Vanaf 2012 zou betreffende financiering mee opgenomen worden in de begroting behalve voor EMODnet waarvoor op de begroting 2012 nog aan afzonderlijke werkingssubsidie zou worden voorzien.

In het convenant 2012-2016 wordt het institutioneel kader waarin het VLIZ opereert weergegeven en worden – zoals al werd aangegeven in de Inleiding van dit plan van aanpak – de strategische en operationele doelstellingen met betrekking tot het VLIZ vastgelegd. De operationele doelstellingen zijn geclusterd in 7 groepen en omvatten (in kort bestek)²³:

1. Het faciliteren van een netwerk van mariene wetenschappers en andere o.m. door het aanbieden van een platform in de vorm van een wetenschappelijke commissie, door de organisatie van bijeenkomsten, enz.
2. Het huisvesten en ondersteunen van internationale organisaties zoals het UNESCO/IOC Project Office for IODE²⁴ en het Marine Board – ESF-secretariaat op de InnovOcean site in Oostende.
3. Het faciliteren en logistiek ondersteunen van marien wetenschappelijk onderzoek door het inzetten van onderzoeksschepen.
4. Het beheren en het uitbouwen van het Vlaamse Marien Data- en Informatiecentrum (VMDC).
5. Het beheren van een informatieloket ten behoeve van het onderwijzend personeel en het bredere publiek.
6. Het beheren van de mediatheek “Zeebibliotheek”.
7. Het ondersteunen van een duurzaam en wetenschappelijk onderbouwd beleid voor de kustzone, zeegebieden en aanpalende estuaria.

Tevens wordt gesteld dat het VLIZ een wetenschappelijke instelling is, maar zelf geen onderzoeksactiviteiten ontplooit. Het VLIZ ondersteunt daarom het zeewetenschappelijk onderzoek in de breedste zin bij bestaande onderzoeksgroepen binnen de kennisinstellingen, en kan ook onderzoeksprojecten initiëren in samenwerking met deze onderzoeksgroepen. Verder worden in het convenant zes kritische performantie-

²¹ VR 2011 2311 DOC.1396 (-1 en volgende).

²² VR 2011 2311 DOC.1390(-1 en volgende).

²³ Voor een uitgebreide beschrijving per operationele doelstelling wordt verwezen naar het convenant 2012-2016.

²⁴ International Ocean Data and Information Exchange.

indicatoren (KPI's) gedefinieerd op basis waarvan het convenant zal worden opgevolgd en worden zowel de omvang en bestemming van de subsidies die (jaarlijks) aan het VLIZ ter beschikking worden gesteld²⁵ als de modaliteiten voor de aanvraag en aanwending van de ter beschikking gestelde middelen vermeld.

De uitbetaling van het saldo van 10% van de subsidie is afhankelijk van de resultaten die het VLIZ behaald heeft op de KPI's.

Tot slot bevat het convenant nog evaluatiebepalingen, bepalingen aangaande het afsluiten van een nieuw convenant en slotbepalingen.

De strategische doelstellingen opgenomen in het lopende convenant, zijn (nagenoeg) identiek aan het doel van de vereniging zoals beschreven in haar statuten.

Zoals hoger al werd aangegeven, werd het convenant 2012-2016 opgesteld onder meer op basis van de evaluatie van het VLIZ die in 2009 plaatsvond. De conclusies en aanbevelingen van deze evaluatie zijn beschikbaar op <http://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/documents/Evaluatie%20VLIZ%20-%20Managementsamenvatting%20NL.pdf>.

De subsidies die in het kader van het convenant 2012-2016 tot nu toe aan het VLIZ werden/worden toegekend door de Vlaamse overheid in de periode 2012-2015, worden weergegeven in onderstaande tabel:

Jaartal	2012	2013	2014	2015
Type subsidie				
Werking	€ 2 602 000,00	€ 2 732 000,00	€ 3 328 000,00	€ 3 190 000,00
Investerings	€ 1 122 000,00	€ 1 100 000,00	€ 1 095 000,00	€ 1 109 000,00
TOTAAL	€ 3 724 000,00	€ 3 832 000,00	€ 4 423 000,00	€ 4 299 000,00

Daar waar de werkingssubsidies initieel toenamen, zijn de investeringssubsidies gedaald tot 2014, om in 2015 weer licht toe te nemen. In 2015 is de werkingssubsidie gedaald t.o.v. het voorgaande jaar. de schommelingen in de subsidies zijn een gevolg van de algemene besparingen die de Vlaamse overheid heeft doorgevoerd.

Het VLIZ wordt niet of nauwelijks vernoemd in de beleidsnota Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie 2009-2014 en in de daaropvolgende beleidsbrieven van de legislatuur 2009-2014. Enkel in de beleidsbrief Wetenschap en Innovatie 2013-2014 wordt het VLIZ expliciet genoemd, maar dan vooral om aan te geven welke middelen werden toegekend of nog zullen worden toegekend.

²⁵ In principe een bedrag van 2.417.000 euro voor de werking van het VLIZ en de in artikel 8 bepaalde aanvullende opdrachten en een toelage van 1.122.000 euro als investeringssubsidie. Al vanaf het eerste begrotingsjaar (2012) is van betreffend principe afgeweken en dit omwille van diverse redenen.

2.3. Te verwachten evoluties in de beleidscontext

De belangrijkste evolutie in de beleidscontext voor de onmiddellijke toekomst van het VLIZ betreft het aantreden van de nieuwe Vlaamse Regering 2014-2019 in juli 2014 en de beleidsmaatregelen die de met betrekking tot Wetenschap en Innovatie worden aangekondigd

In de beleidsnota Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie 2014-2019 wordt vermeld dat in het kader van de investering in state-of-the-art onderzoeksinfrastructuur er gezorgd zal worden voor nieuwe huisvesting voor het VLIZ. Voor de begeleiding bij de realisatie van deze nieuwe huisvesting heeft het Vlaams Gewest d.d. 17.12.2013 een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met PMV.

Naast de evolutie in de Vlaamse beleidscontext is voor het VLIZ ook de Europese beleidscontext en de evolutie daarin van groot belang.

3. Doelstellingen van de evaluatie en beoogde resultaten

3.1. Doelstellingen van de evaluatie van het VLIZ in de enge zin

De doelstellingen van de evaluatie zijn niet expliciet aangegeven in het convenant noch in het W&I-decreet. Er is enkel sprake van de evaluatie van de algemene werking van het VLIZ, maar er wordt wel aangegeven waar de evaluatie rekening mee moet houden (cf. deel 1). Hierbij is o.m. sprake van de economische en maatschappelijke impact van het VLIZ.

De werking van het VLIZ wordt o.m. opgevolgd a.d.h.v. zes performantie-indicatoren:

1. Jaarlijkse aangroei in het datavolume van het Open Marien Archief voor Vlaanderen (artikels, rapporten, thesissen) met 1.000 eenheden per jaar.
2. Jaarlijkse publicatie van minstens vijf e-nummers van VLIZINE en drie nummers van "De Grote Rede".
3. Minimum 150 gerealiseerde vaardagen voor wetenschappelijk onderzoek en hieraan gekoppelde monitoring, per jaar.
4. Minimaal jaarlijks 750.000 unieke bezoekers van de informatieve websites in beheer bij het VLIZ.
5. Minstens 2 initiatieven (studiedagen, congressen, workshops, ...) per jaar voor leerkrachten.
6. Ontwikkelen en ter beschikking stellen van minstens twee educatieve lespakketten over de zee en de kust, per jaar.

Behalve de eerste en de derde KPI, zijn de KPI's vooral gericht op communicatie, bekendmaking en onderwijs en minder op de andere (bv. internationaal gerichte) opdrachten die het VLIZ moet vervullen in het kader van het convenant.

Elke evaluatie dient echter ook rekening te houden met de beleidscontext en -ontwikkelingen en wordt daarom breder ingevuld dan in het convenant dan wel in de

andere stukken (W&I-decreet) al of niet is aangegeven. De taakstelling van het VLIZ situeert zich echter niet alleen op Vlaams (en provinciaal) niveau, maar ook in belangrijke mate op het internationale niveau, gelet op de wetenschappelijke opdrachten die het VLIZ moet vervullen. De beleidscontext op het internationaal niveau (en i.h.b. op EU-niveau) is dan ook een belangrijk element in deze evaluatie.

3.2. Een evaluatie van het VLIZ in 2016 met ruimere doelstellingen dan aangegeven in het convenant en over een groter tijdsvenster (dan voorzien)

Het VLIZ werd in 2009 omstandig geëvalueerd. Hoewel een aantal basisopdrachten die het VLIZ in de periode van de vorige beheersovereenkomst vervulde, nog altijd tot het takenpakket van het VLIZ behoren, heeft het VLIZ sindsdien ook een aantal belangrijke en internationaal gerichte opdrachten bijgekregen. Bovendien liep de vorige beheersovereenkomst eind 2009 af en werd het nieuwe convenant pas vanaf 1 januari 2012 van kracht. Het is dan ook de bedoeling om in het kader van de geplande evaluatie van het VLIZ ook de jaren 2010 en 2011 mee in overweging te nemen. De evaluatie 2016 van het VLIZ zal zich m.a.w. richten op de periode 2010-2015 (voor wat het ex post luik betreft) en verder ook op de volgende periode (2017-2021).

Vanuit het oogpunt van een “winstgevende”²⁶ beleidsevaluatie is het ook de bedoeling om de evaluatie in 2016 anders in te vullen dan in 2009. Net zoals voor de evaluaties van de strategische onderzoekscentra (SOC's) al in 2011 en 2012 het geval was, en zoals ook is gebeurd bij de evaluatie 2014 van UNU-CRIS²⁷, zal de evaluatie 2016 van het VLIZ dan ook ruimer en vooral breder ingevuld worden dan in 2009 werd gedaan. Zoals hoger al aangegeven, is het alvast de bedoeling om ook de jaren 2010 en 2011 mee te nemen in deze evaluatie. Wat betreft de wetenschappelijke, maatschappelijke, economische en internationale impact van het VLIZ echter, zal een nog ruimer tijdsvenster in aanmerking genomen worden, aangezien de impact – en dit zeker wat betreft de wetenschappelijke en internationale impact – zich meestal op langere termijn manifesteert. Het bepalen van de impact zal dan ook gebeuren over de periode 2006-2015. Daarnaast zullen ook inhoudelijke elementen in deze evaluatie aan bod komen die in 2009 niet werden geëvalueerd, bv. de bijdrage die het VLIZ heeft geleverd tot de performantie van het Vlaamse onderzoekswaerfel in termen van wetenschappelijke impact. De evaluatie 2016 van het VLIZ is dan ook ten dele een meta-evaluatie.

Bovendien zou het ook interessant zijn om na te gaan of en hoe het VLIZ rekening heeft gehouden met de conclusies en aanbevelingen van de vorige evaluatie (2009) in de

²⁶ Onder “winstgevend” wordt hier verstaan dat het de bedoeling is dat de evaluatie leidt tot nieuwe inzichten (en dit bekeken t.o.v. de vorige (evaluatie)periode) voor alle betrokken partijen die kunnen leiden tot een betere performantie, beleidsvoering, enz.

²⁷ United Nations University Institute on Comparative Regional Innovation Studies.

daaropvolgende periode. In de evaluatie 2016 zal dan ook een specifiek onderdeel zijn opgenomen betreffende de evolutie van het VLIZ t.o.v. de voorgaande (beheers)periode.

3.3. Beoogde resultaten/Elementen van de evaluatie van het VLIZ

Als resultaten van de evaluatie worden minstens verwacht:

- 1° Analyse en beoordeling van de wijze waarop het VLIZ zijn missie, doelstellingen en opdrachten heeft vervuld in de periode 2010-2015 en dit zowel in de context van het convenant als in het ruimer beleidskader. Met betrekking tot dit laatste wordt zowel de lokale (Vlaamse, provinciale en federale) context als de ruimere internationale context bedoeld (zowel Europees als ruimer en i.h.b. UNESCO). Dit omvat zowel een inhoudelijke analyse (uitvoering strategisch plan (2010/)2012-2016, geleverde prestaties (o.a. op de KPI's), realisatie doelstellingen, enz.) als een financiële analyse (aanwending subsidies, verantwoording subsidie, enz.), als een beoordeling van zowel het convenant (o.a. opbouw reserves) als de planning en verantwoording door het VLIZ (jaarlijkse werkplannen, rapporten, enz.) en dit rekening houdend met de beleidsdoelstellingen en –context en met het beleidsveld ((afstemming en synergie met) andere actoren). In het bijzonder dient aandacht te worden besteed aan de aanvullende opdrachten die het VLIZ sinds het afsluiten van het convenant moet vervullen en anderzijds het succes waarmee en de mate waarin het VLIZ externe financiering weet aan te trekken (cf. artikel 10, §4 van het convenant). Daarnaast dient ook aandacht te worden besteed aan de juridische structuur van het VLIZ en de daaraan verbonden beheersmogelijkheden en dit in functie van de opdrachten van het VLIZ zoals toegekend door de Vlaamse overheid.
- 2° Analyse en beoordeling van de prestaties en de resultaten die het VLIZ heeft behaald in de periode 2010-2015 op het vlak van:
 - wetenschappelijke en logistieke dienstverlening en dit zowel t.a.v. het Vlaamse onderzoekswaerfel als t.a.v. de internationale netwerken/fora waar het VLIZ aan deelneemt dan wel als Vlaamse vertegenwoordiger optreedt;
 - popularisering van zeewetenschappelijk onderzoek t.a.v. het grote publiek in het algemeen en het onderwijsveld in het bijzonder;
 - beleidsondersteuning en –bijdrage t.a.v. provinciale, Vlaamse, federale en internationale beleidsmakers (al dan niet rechtstreeks);
 - administratieve en logistieke ondersteuning van de secretariaatsfuncties die bij het VLIZ zijn gehuisvest dan wel door het VLIZ worden waargenomen.Er wordt verwacht dat voor deze analyse en beoordeling meer gegevens zullen worden gegenereerd dan wel geraadpleegd, dan wat conform het convenant ter beschikking is/moet zijn²⁸.

²⁸ Dit betekent dat naast de informatie opgenomen in de jaarrapporten ook andere bronnen zullen worden geraadpleegd, maar ook dat een ruimer tijdsvenster in aanmerking wordt genomen (minstens vanaf 2010).

- 3° Analyse en beoordeling van de impact van het VLIZ en dit zowel wetenschappelijk, maatschappelijk, internationaal, economisch als beleidsmatig en dit bekeken – waar mogelijk - over de periode vanaf 2006. In het bijzonder kan bv. voor wat de wetenschappelijke impact betreft, nagegaan worden op welke wijze de onderzoeksvaartuigen waar het VLIZ over beschikt of ter beschikking kan stellen van (o.a. het Vlaamse) onderzoekweefsel, hebben bijgedragen tot wetenschappelijke publicaties en of en zo ja, welke additionaliteit zowel het VLIZ als betreffende vaartuigen betekenen voor het zeewetenschappelijk onderzoek. Specifieke aandacht dient hierbij te gaan naar de inzet van de RV Simon Stevin en de vraag welke meerwaarde dit schip al dan niet betekent t.o.v. zijn voorganger en de rol (en meerwaarde) van het VLIZ hierin.
- 4° Analyse en beoordeling van de rol en de positie van het VLIZ in het ruime beleidskader in het algemeen en in het beleidsdomein in het bijzonder. In dit verband dient in het bijzonder rekening te worden gehouden met de evoluerende beleidscontext en dit meer bepaald wat de beleidsintenties aangaande het beleidsdomein betreft. Ook de internationale aspecten van (de werking van) het VLIZ dienen te worden geanalyseerd en beoordeeld.
- 5° Analyse en beoordeling van enerzijds de wijze waarop de resultaten van de vorige evaluatie 2009 al dan niet werden geïmplementeerd en waarom (niet) en dit door alle betrokken partijen en anderzijds de evolutie die het VLIZ sinds de vorige evaluatie heeft doorgemaakt.
- 6° Analyse en beoordeling van het ontwerp van strategisch plan voor de periode 2017-2021 dat het VLIZ (in het kader van de zelfevaluatie) heeft opgesteld.
- 7° Internationale vergelijking (benchmark) van het VLIZ met buitenlandse zusterorganisaties en dit t.a.v. diverse aspecten (bv. werking, prestaties, enz.).
- 8° Conclusies betreffende de werking, resultaten, prestaties en impact van het VLIZ in de periode 2010-2015 (en waar hoger aangegeven vanaf 2006) en aanbevelingen betreffende verbetering/optimalisatie/rationalisatie/eventuele uitbreiding van de werking en de inschakeling in het ruime beleidskader (en dit zowel in Vlaanderen als daarbuiten) en dit rekening houdend met de uitdagingen en bedreigingen waar het VLIZ in de toekomst mee zal worden geconfronteerd. Dit omvat aanbevelingen voor het opstellen van een nieuw convenant, missie en opdrachten, performantie-indicatoren, doelstellingen, enz. (cf. ontwerp strategisch plan 2017-2021).

Zoals hoger vermeld en conform het convenant, zullen de resultaten van de evaluatie 2016 de basis vormen voor het opstellen van een nieuw convenant en moeten leiden tot een eindrapport waarin conclusies en aanbevelingen betreffende de toekomst zijn opgenomen.

4. Krijtlijnen en draagwijdte van de evaluatie

De evaluatie dient, zoals in deel 3 hierboven al werd uiteengezet, ruimer te worden opgevat dan wat strikt genomen is aangegeven in het lopende convenant. De draagwijdte en de krijtlijnen van de verwachte evaluatie worden verder verduidelijkt a.d.h.v. de evaluatieluiken (zie deel 5).

De evaluatie dient uiterlijk tegen 31 mei 2016²⁹ te zijn voltooid. Voor de evaluatie zal zowel een beroep gedaan worden op een externe consultant die wordt aangeduid via een openbare procedure als een panel van externe experts worden ingeschakeld.

De evaluatie zal onder meer gebruik maken van een (beperkte³⁰) zelfevaluatie van het VLIZ³¹, die zal bestaan uit een ex post luik (terugblik) en uit een ex ante luik (voorblik), en verder gebaseerd zal zijn op een aantal hoofdvragen die zowel betrekking hebben op het verleden (ex post luik) als op de toekomst (ex ante luik). Deze vragen worden in detail weergegeven in Bijlage 1.

Er werd aan het VLIZ gevraagd worden om de verwachte zelfevaluatie zo snel mogelijk te finaliseren. De aldus afgesproken timing wordt weergegeven in deel 0.

5. Evaluatieluiken

Rekening houdend met de hoger vermelde doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluatie, dient de evaluatie minstens te bestaan uit onderstaande evaluatieluiken. De gekozen evaluatieonderwerpen (per luik) zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden. Overlappendingen tussen de luiken zijn dan ook niet uitgesloten. Bovendien wordt de verwachte benchmark van het VLIZ met buitenlandse zusterorganisaties ook niet expliciet vermeld in de evaluatieluiken, maar het is wel de bedoeling dat een benchmark wordt uitgevoerd. Het wordt aan de consultant (cf. deel 6.2) overgelaten om een voorstel ter zake te doen, rekening houdend met de verwachte resultaten van de evaluatie, zoals vermeld in deel 3.3.

5.1. Evaluatie van de werking en het functioneren van het VLIZ

Het VLIZ heeft een aantal doelstellingen die zijn neergelegd in zowel zijn eigen statuten, in het W&I-decreet en in het convenant zelf. De bedoeling van dit luik van de evaluatie is om na te gaan in welke mate en op welke wijze enerzijds het VLIZ zijn missie en deze doelstellingen heeft gerealiseerd en dit in de periode 2010-2015 en anderzijds hierbij

²⁹ Het convenant stelt dat de evaluatie uiterlijk op 30 juni 2016 moet zijn voltooid, maar met het oog op de toekomst, is het de bedoeling de evaluatie eerder af te ronden zodat besprekingen aangaande de toekomst van het VLIZ nog voor de zomer van 2016 kunnen worden opgestart.

³⁰ Omdat het VLIZ jaarlijks omstandig moet rapporteren over zijn activiteiten en prestaties (cf. convenant), zal de zelfevaluatie die in deze context wordt verwacht, beperkt worden tot het essentiële en op een hoog aggregatieniveau moeten worden uitgewerkt.

³¹ Opgesteld door het VLIZ op basis van een vragenlijst aangereikt door het Departement EWI en toegespitst op een (beperkt) aantal hoofdvragen.

rekening heeft gehouden met de resultaten van de evaluatie van 2009. Om de missie, doelstellingen en opdrachten te kunnen realiseren, heeft het VLIZ een strategisch plan opgesteld voor de periode 2012-2016³². De verwachte analyse en beoordeling dient te gebeuren rekening houdend met het ruime beleidskader. Met betrekking tot dit laatste wordt zowel de lokale (Vlaamse, provinciale en federale) context als de ruimere internationale context bedoeld (zowel Europees als ruimer en i.h.b. UNESCO).

De verwachte analyse en beoordeling omvat zowel een inhoudelijke analyse (uitvoering strategisch plan (2010/)2012-2016 (cf. supra), geleverde prestaties (o.a. op de KPI's), realisatie doelstellingen, enz.) als een financiële analyse (aanwending subsidies, verantwoording subsidie, enz.), als een beoordeling van zowel het convenant (o.a. opbouw reserves) als de planning en verantwoording door het VLIZ (jaarlijkse werkplannen, rapporten, enz.) en dit rekening houdend met de beleidsdoelstellingen en –context en met het beleidsveld ((afstemming en synergie met) andere actoren). In het bijzonder dient aandacht te worden besteed aan de aanvullende opdrachten die het VLIZ sinds het afsluiten van het convenant moet vervullen en anderzijds het succes waarmee en de mate waarin het VLIZ externe financiering weet aan te trekken (cf. artikel 10, §4).

Een ander aandachtspunt in dit luik betreft de juridische structuur van het VLIZ en de daaraan verbonden beheersmogelijkheden en dit in het licht van de opdrachten die aan het VLIZ zijn toegewezen door de Vlaamse overheid (cf. convenant) en de daaraan verbonden verplichtingen. Er dient nagegaan te worden in welke mate beide elementen op elkaar zijn afgestemd en of en hoe verdere afstemming mogelijk/noodzakelijk is.

De verwachte analyse en beoordeling dient op een hoog aggregatieniveau te gebeuren. Zo is het bijvoorbeeld niet de bedoeling om een diepgaande financiële analyse (audit) te maken maar eerder na te gaan welke de inkomsten en uitgaven van het VLIZ waren in de periode 2010-2015, welke en hoeveel externe financiering of middelen konden worden aangetrokken, hoe de middelen (en in het bijzonder de subsidie) werden aangewend, of de subsidies – gelet op de beperkte beschikbare budgetten (van de Vlaamse overheid) en de besparingen die werden doorgevoerd – volstaan om de missie en opdrachten die het VLIZ heeft op een kwaliteitsvolle manier uit te voeren. Bijzondere aandacht kan hier ook worden besteed aan de ESFRI-dossiers waar het VLIZ aan deelneemt en de impact die deze deelname heeft op zowel het VLIZ als organisatie als op de werking.

In dit luik zal verder ook een analyse en beoordeling moeten worden gemaakt van de evolutie die het VLIZ wat betreft de werking en functionering heeft doorgemaakt en dit t.o.v. de voorgaande (beheers)periode. De analyse en beoordeling omvat m.a.w. een vergelijking met de analyse en beoordeling die gemaakt werd van de periode 2005-2008 (cf. evaluatie van het VLIZ 2009). Specifieke aandacht kan hierbij bv. worden besteed aan

³² Voor de periode voorafgaand aan het convenant geldt het ontwerp strategisch plan (2010-2014) dat het VLIZ in het kader van de evaluatie 2009 heeft opgesteld.

instelling en werking van de wetenschappelijke commissie die het VLIZ sinds de vorige evaluatie inzet.

Het is de bedoeling dat dit luik van de evaluatie verder wordt uitgewerkt (o.m. door de consultant) tot een set van relevante evaluatievragen, die leiden tot een onderbouwde beoordeling van de werking en het functioneren van het VLIZ (en dit minstens wat betreft de hierboven genoemde aspecten) en aanleiding geven tot het realiseren van (een deel van) de verwachte resultaten van de evaluatie.

5.2. Een (meta)evaluatie van de prestaties, resultaten en impact van het VLIZ

In dit luik dient te worden nagegaan welke prestaties/resultaten het VLIZ heeft neergezet/behaald in de periode 2010-2015. Dit luik van de evaluatie heeft dan ook in elk geval betrekking op de prestaties van het VLIZ op de prestatie-indicatoren, maar deze zijn op zich onvoldoende om bv. een kwalitatief beeld te krijgen van de werking, prestaties en resultaten van het VLIZ. Zoals al aangegeven in deel 3.3, is het de bedoeling dat de prestaties van het VLIZ niet alleen beoordeeld worden in termen van de hoger vermelde prestatie-indicatoren maar ook op basis van meer en andere gegevens.

Specifiek is het de bedoeling dat de prestaties en resultaten van het VLIZ – en dit minstens vanaf 2010 – worden geanalyseerd en beoordeeld en dit minstens op volgende vlakken:

- wetenschappelijke en logistieke dienstverlening en dit zowel t.a.v. het Vlaamse onderzoekswaerfel als t.a.v. de internationale netwerken/fora waar het VLIZ aan deelneemt dan wel als Vlaamse vertegenwoordiger optreedt;
- popularisering van zeewetenschappelijk onderzoek t.a.v. het grote publiek in het algemeen en het onderwijsveld in het bijzonder;
- beleidsondersteuning en –bijdrage t.a.v. provinciale, Vlaamse, federale en internationale beleidsmakers (al dan niet rechtstreeks);
- administratieve en logistieke ondersteuning van de secretariaatsfuncties die bij het VLIZ zijn gehuisvest dan wel door het VLIZ worden waargenomen.

Daarnaast is het de bedoeling dat ook de impact van het VLIZ wordt nagegaan en beoordeeld en dit zowel wetenschappelijk, maatschappelijk, internationaal, economisch als beleidsmatig en dit bekeken over de periode vanaf 2006. In het bijzonder kan bv. voor wat de wetenschappelijke impact betreft, nagegaan worden op welke wijze de onderzoeksvaartuigen waar het VLIZ over beschikt of ter beschikking kan stellen van (o.a. het Vlaamse) onderzoekswaerfel hebben bijgedragen tot wetenschappelijke publicaties en of en welke additionaliteit zowel het VLIZ als betreffende vaartuigen betekenen voor het zeewetenschappelijk onderzoek. Specifieke aandacht dient hierbij te gaan enerzijds naar de inzet van de RV Simon Stevin en de vraag welke meerwaarde dit schip al dan niet betekent t.o.v. zijn voorganger en de rol (en meerwaarde) van het VLIZ hierin en anderzijds meer algemeen naar de samenwerking met DAB Vloot wat betreft de (inzet van de) onderzoeksvloot. Wat betreft de maatschappelijke impact, kan o.m. de impact die het VLIZ

op het vlak van de popularisering van zeewetenschappelijk onderzoek heeft, worden nagegaan en beoordeeld.

In het algemeen is het wat de (wetenschappelijke, maatschappelijke, internationale, economische en beleidsmatige) impact van het VLIZ betreft, de bedoeling om t.o.v. de evaluatie van 2009 een meer onderbouwde analyse en beoordeling te maken dan toen mogelijk was of toen kon worden gemaakt en betreffende analyse en beoordeling ook op een langere periode te laten slaan. Aangezien impact zich meestal pas op (middel)lange termijn manifesteert, is het in 2016 wellicht mogelijk om meer gefundeerde uitspraken te doen wanneer de periode vanaf 2006 t/m 2015 in aanmerking wordt genomen.

Relevant voor dit luik is alvast de studie die het VLIZ zelf heeft laten maken wat betreft de gerealiseerde impact (op diverse gebieden) en die ter beschikking gesteld zal worden van de evaluatie³³.

Verwacht wordt dat de consultant voor dit onderdeel van de evaluatie eveneens een aantal relevante evaluatievragen formuleert die leiden tot een onderbouwde beoordeling van prestaties, resultaten en impact van het VLIZ (en dit minstens wat betreft de hierboven genoemde aspecten) en aanleiding geven tot het realiseren van (een deel van) de verwachte resultaten van de evaluatie.

5.3. Evaluatie van de rol en positie van het VLIZ in het ruimer beleidskader

In dit luik wordt een analyse en beoordeling verwacht van de rol en de positie van het VLIZ in het ruime beleidskader in het algemeen en in het beleidsdomein in het bijzonder. In dit verband dient in het bijzonder rekening te worden gehouden met de evoluerende beleidscontext en dit meer bepaald wat de beleidsintenties aangaande het beleidsdomein betreft. Ook de internationale aspecten van (de werking van) het VLIZ dienen in dit luik te worden geanalyseerd en beoordeeld.

Specifiek kan in dit verband een vergelijkende analyse gemaakt worden met de periode van de vorige evaluatie (2009) en nagegaan worden of en in welke mate de positie van het VLIZ zowel in het beleidsdomein als meer algemeen in de ruimere context is geëvolueerd. Bijzondere aandacht kan hierbij worden besteed aan de beleidsondersteunende rol die aan het VLIZ werd toegewezen en de mate waarin het VLIZ er in dit verband in slaagt zich te manifesteren op de relevante beleidsniveaus (cf. ook deel 5.2). Specifiek kan worden nagegaan of en in welke mate het VLIZ beleidsrelevante informatie genereert en onder welke vorm (al dan niet “vertaald”; proactief, enz.) en in welke mate deze informatie al dan niet wordt opgepikt/gebruikt door de beleidsmakers.

Belangrijk in dit luik is ook om na te gaan in welke netwerken het VLIZ opereert, aan welke (internationale) samenwerkingsverbanden het VLIZ (en in welke rol) deelneemt en/of heeft

³³ Dit rapport zal opgenomen worden als onderdeel van het ex post luik van de zelfevaluatie die het VLIZ moet opstellen maar is ook opvraagbaar voor het opstellen van een offerte (cf. deel 8).

opgezet en hoe die samenwerking verloopt. I.h.b. dient hierbij aandacht te worden besteed aan de samenwerking met het Vlaamse onderzoekswaefsel, andere actoren bv. op het vlak van wetenschapspopularisering, het onderwijsveld, enz.

Omgekeerd is het belangrijk om na te gaan hoe stakeholders t.a.v. het zeewetenschappelijk onderzoek en het beleid ter zake (voor alle relevante niveaus), het VLIZ percipiëren in zijn rol als vertegenwoordiger van Vlaanderen en/of hun belangen in diverse (internationale) organen en fora.

Ook voor dit luik wordt verwacht dat de consultant het verder uitwerkt (en dit bv. onder de vorm van evaluatievragen) op basis van eigen inzichten/expertise om tegemoet te komen aan zowel de doelstellingen van deze evaluatie als de verwachte resultaten ervan te bekomen.

5.4. Een zelfevaluatie door het VLIZ

Conform de bepalingen van het convenant (cf. artikel 14) dient het VLIZ een zelfevaluatie op te stellen, die bestaat uit een ex post en een ex ante luik. Dit laatste betreft het opstellen van een (ontwerp van) strategisch plan voor de periode 2017-2021.

Omdat het VLIZ jaarlijks al omstandig rapporteert en bovendien ten behoeve van de vorige evaluatie in 2009 al een uitgebreide zelfevaluatie heeft opgesteld, zal in het kader van de evaluatie 2016 een zelfevaluatie gevraagd worden die een antwoord verstrekt op een beperkt aantal hoofdvragen. Deze vragen hebben zowel betrekking op het verleden (ex post luik) als op de toekomst (ex ante luik) en worden in detail weergegeven in Bijlage 1.

Ex post luik

Dit deel van de zelfevaluatie geeft in essentie een antwoord op de volgende vragen:

- Wat zijn de sterke en de zwakke punten van het VLIZ op het gebied van zeewetenschappelijk onderzoek en de impact op het Vlaams economisch en maatschappelijk weefsel, maar ook t.a.v. het onderzoekswaefsel en ook internationaal, en dit telkens – waar relevant - op provinciaal, Vlaams, federaal en internationaal niveau (gezien vanuit de huidige situatie en gericht op de afgelopen periode 2010-2015)? Eventueel kan ook een vergelijking worden gemaakt met de periode van de voorgaande beheersovereenkomst (2005-2008/2009).
- Wat zijn de kansen en bedreigingen op het gebied van zeewetenschappelijk onderzoek en de impact op het Vlaams economisch en maatschappelijk weefsel, maar ook t.a.v. het onderzoekswaefsel en ook internationaal, en dit telkens – waar relevant - op provinciaal, Vlaams, federaal en internationaal niveau (gericht op de toekomstige situatie 2017-2021)?

Er werd met het VLIZ afgesproken dat het dit luik van de zelfevaluatie tegen uiterlijk eind december 2015 zal opstellen (en aan het departement bezorgen). Het aldus opgestelde

document moet minstens een antwoord verstrekken op de vragen opgenomen in Bijlage 1.

Ex ante luik

Zoals vermeld in het convenant bestaat het ex ante luik van de zelfevaluatie die van het VLIZ wordt verwacht, in essentie uit een (ontwerp van) strategisch plan voor de periode 2017-2021. Er werd met het VLIZ afgesproken dat het vóór 1 maart 2016 een dergelijk plan (bij het departement) zal indienen en dit o.m. rekening houdend met het opgestelde ex post luik van de zelfevaluatie.

Het ontwerp van strategisch plan moet minimaal een antwoord geven op de vragen opgenomen als Bijlage 1 van dit plan van aanpak.

5.5. Analyse en beoordeling van het ontwerp van strategisch plan 2017-2021 van het VLIZ

Centrale vragen bij een analyse en beoordeling van het ontwerp van strategisch plan zijn o.m.:

- Maakt het plan duidelijk hoe het VLIZ zich inschakelt in de doelstellingen van het Vlaamse wetenschaps- en technologisch innovatiebeleid?
- Maakt plan duidelijk hoe het VLIZ zich inschakelt in de doelstellingen van internationale organisaties, in het bijzonder de UNESCO en de EU?
- In welke mate beantwoordt het plan aan de te verwachten beleidsevolutie en uitdagingen/opportunities?
- Vormen de strategische en operationele doelstellingen vermeld in het plan een onderbouwde vertaling van de beleidsdoelstellingen en van de opdrachten/taken van het VLIZ?
- Is het overeenstemmende financieel plan realistisch rekening houdend met de geformuleerde doelstellingen en rekening houdend met de te verwachten inkomsten?
- Zijn er al dan niet meerdere scenario's (bijvoorbeeld maximum- en minimumscenario) voorzien in het ontwerpbeleidsplan rekening houdend met de beschikbare middelen?

6. Onderdelen van de evaluatie en methodologie

6.1. Onderdelen van de evaluatie

Voor de uitvoering van deze evaluatie, kan o.m. gebruikt gemaakt worden van zowel de verslaggeving van het VLIZ als de (beperkte) zelfevaluatie die het VLIZ zal opstellen.

Het is de bedoeling om de evaluatie van het VLIZ af te ronden uiterlijk op 31 mei 2016.

Het ex post luik van de zelfevaluatie van het VLIZ wordt dan ook verwacht tegen uiterlijk 31 december 2015, en het ex ante luik (of ontwerp van strategisch plan 2017-2021) tegen 29 februari 2016 (cf. de afspraken opgenomen in deel 5.4). De verwachte zelfevaluatie omvat het antwoord op de vragen opgenomen als Bijlage 1.

Zoals hoger al aangegeven, rapporteert het VLIZ jaarlijks al omstandig en het is dan ook niet de bedoeling om betreffende rapportage te hernemen in de gevraagde zelfevaluatie, maar deze laatste te beperken en op een hoog aggregatieniveau te laten uitwerken.

De werkzaamheden die in het kader van deze evaluatie dienen te worden uitgevoerd, moeten uitmonden in een eindrapport dat enerzijds een analyse en beoordeling omvat van:

- de werking en het functioneren van het VLIZ;
- de prestaties, resultaten en impact van het VLIZ;
- de rol, positie en meerwaarde van het VLIZ in het ruime beleidskader;
- de evolutie die het VLIZ heeft doorgemaakt en t.o.v. de evaluatie uitgevoerd in 2009;
- het ontwerp van strategisch plan dat het VLIZ heeft opgesteld voor de periode 2017-2021,

en dit alles minstens voor de periode 2010-2015 en waar aldus aangegeven en relevant (en mogelijk) ook vanaf 2006.

Anderzijds dient het eindrapport ook conclusies en aanbevelingen te omvatten die als basis kunnen dienen voor de onderhandelingen betreffende het opstellen van een nieuw convenant.

6.2. Methodologie

Voor de uitvoering van de evaluatieopdracht zal een beroep worden gedaan op een externe consultant.

Van de consultant wordt in dit kader verwacht dat hij de evaluatieluiken die hierboven werden geïdentificeerd op basis van eigen expertise/inzichten vertaalt naar een samenhangende set van evaluatievragen en deze aanwendt om de verwachte evaluatieresultaten te bekomen.

Behalve de zelfevaluatie dient de consultant alle hoger vermelde onderdelen van de evaluatie op zich te nemen. Het ontwerp van strategisch plan 2017-2021 zal ook door het Departement EWI geanalyseerd worden en dit voor zover de timing het toelaat. Deze analyse kan door de consultant bij de uitvoering van de opdracht worden gebruikt en dit eveneens voor zover de timing van deze uitvoering dit toelaat.

De consultant zal bij de uitvoering van de evaluatieopdracht een beroep moeten doen op verschillende vormen van expertise en verder wordt verwacht dat hij diverse stakeholders raadpleegt.

De eerste vorm betreft wetenschappelijke expertise, die in staat moet zijn de (o.m. wetenschappelijke) kwaliteit en relevantie van het werk van het VLIZ te beoordelen.

De tweede betreft de expertise om de (wetenschappelijke, maatschappelijke, economische, internationale en beleidsmatige) impact van het VLIZ te beoordelen. Van de consultant wordt verwacht dat hij hiervoor diverse stakeholders raadpleegt. O.m. op basis van hun bevindingen en inzichten dient een oordeel te worden gevormd over de impact van het VLIZ.

In ieder geval dient in het kader van de evaluatie van het VLIZ en conform het convenant, een panel van internationale experts³⁴ te worden ingeschakeld dat een bezoek ter plaatse brengt.

Voor de samenstelling van dit panel van (internationale) experts, zal de inhoudelijk bevoegde entiteit binnen het departement (i.e. de afdeling Onderzoek) een voorstel doen. Op basis van dit voorstel zal (evaluatiecel van) de afdeling Strategie en Coördinatie al stappen ondernemen om een geschikt tijdsvenster voor de uitvoering van het plaatsbezoek door het panel te bepalen.

Het plaatsbezoek door het panel van internationale experts heeft tot doel om op basis van o.m. de zelfevaluatie van het VLIZ en het tussentijds rapport van de consultant (zie ook infra) een evaluatie van het VLIZ uit te voeren die rekening houdt met het specifieke werkdomein van het VLIZ. Met dit specifieke werkdomein worden o.m. het zeewetenschappelijk onderzoek en de mariene wetenschappen bedoeld in het kader waarvan het VLIZ welbepaalde opdrachten moet vervullen. De beoordeling door het panel zal rekening houden met zowel inhoudelijke en beleidsmatige aspecten als met organisatorische en managementaspecten.

Gelet op het feit dat de geplande evaluatie ook (ten dele) een meta-evaluatie betreft, zou het aangewezen zijn om in het samen te stellen panel ook een expert op te nemen die bij de vorige evaluatie was betrokken.

³⁴ Het is de bedoeling om in dit kader drie externe experts in te zetten.

Verder is het ook de bedoeling dat een benchmark wordt uitgevoerd. Het wordt aan de consultant overgelaten om ter zake een voorstel te doen.

De evaluatie zal begeleid worden door een stuurgroep waarin vertegenwoordigers van het departement (afdeling Strategie en Coördinatie (ASC) en afdeling Onderzoek (AOND)) zijn opgenomen. Verder wordt een vertegenwoordiger van de minister in de hoedanigheid van waarnemer opgenomen in de stuurgroep. Gelet op het feit dat de provincie West-Vlaanderen haar eigen evaluatie zal baseren op de evaluatie door het Departement EWI, zou het aangewezen zijn om ook een vertegenwoordiger van de provincie op te nemen in de stuurgroep³⁵ en dit in de hoedanigheid van waarnemer.

De externe consultant wordt uitgenodigd deel te nemen aan de stuurgroep maar maakt er geen deel van uit.

De stuurgroep kijkt toe op het correcte verloop van het evaluatieproces en kan zo nodig bijsturen. De rapportering vindt plaats aan de leden van de stuurgroep die de kwaliteit van het geleverde werk bewaakt. Ten slotte ziet de stuurgroep erop toe dat de evaluatie door de externe consultant resulteert in concrete aanbevelingen die kunnen aangewend worden bij de onderhandelingen over een nieuw convenant.

Timing:

- Zelfevaluatie van het VLIZ (cf. supra):
 - Ex post luik: tegen 31 december 2015;
 - Ex ante luik: tegen 29 februari 2016.
- Aanbesteding opdracht: af te ronden tegen begin januari 2016.
- Tussentijdse rapportering: eind maart 2016.
- Eindrapportering: ontwerprapportering af te ronden tegen 15 mei 2016 en finale eindrapportering tegen 31 mei 2016.

Deliverables:

- Tussentijdse rapportering.
- Eindrapportering.

³⁵ Bij de vorige evaluatie was dit ook het geval, maar toe was de provincie West-Vlaanderen ook een partij binnen de beheersovereenkomst 2005-2009.

7. Informeren van en communiceren met het voorwerp van de evaluatie en alle (betrokken) stakeholders (betreffende de uit te voeren evaluatie)

Er heeft op 5 mei 2015 een overleg plaatsgevonden met het VLIZ waarbij het plan van aanpak werd toegelicht en verder feedback gevraagd betreffende de voorgestelde timing en verwachte deliverables. Onderhavig plan van aanpak werd aangepast op basis van de gemaakte afspraken. Een overzicht van de gemaakte afspraken is opgenomen in deel 10 hierna.

Ook zal er door de evaluatiecel van het departement een informatiemoment worden ingelast t.a.v. de provinciale overheid, zodat betrokkenen op de hoogte kunnen worden gesteld van het verwachte verloop van het evaluatieproces en ook zicht hebben op het tijdstip waarop de resultaten van de evaluatie mogen worden verwacht.

Verder is afgesproken dat de evaluatiecel een toelichting zal geven aan de raad van bestuur van het VLIZ over de geplande evaluatie. In betreffende raad van bestuur zijn de belangrijkste stakeholders van het VLIZ vertegenwoordigd.

8. Uitvoering en procedureel verloop van de evaluatie

Voor de evaluatie zal een beroep worden gedaan op een consultant. Behalve de zelfevaluatie dient de consultant alle hoger vermelde onderdelen van de evaluatie op zich te nemen.

De consultant zal worden aangesteld via een openbare procedure. Het is de bedoeling betreffende procedure zo snel mogelijk op te starten. ASC staat in voor het geheel van (de afhandeling van) de aanbestedingsprocedure van de opdracht van de consultant. Dit omvat zowel het voortraject, de eigenlijke aanbestedingsprocedure als de opvolging van de uitvoering van de opdracht.

Beschikbare documenten:

Volgende informatie zal ter beschikking worden gesteld aan de consultant, hetzij als bijlage bij het bestek, hetzij op de relevante website, hetzij elektronisch op te vragen bij het departement:

Voor het opstellen van de offerte:

- Het convenant 2012-2016 met het VLIZ;
- De samenvatting van de evaluatie 2009 van het VLIZ (zie <http://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/documents/Evaluatie%20VLIZ%20-%20Managementsamenvatting%20NL.pdf>);
- Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid en de wijzigingen aan betreffend decreet: <http://www.codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1018085.html>;

- Beleidsbrieven en beleidsnota's (zie <http://www.ewi-vlaanderen.be/ewi/beleid/bevoegdheden> of <http://www.vlaanderen.be>, luik "Vlaamse Regering" of op de website van het Vlaams Parlement);
- Informatie over het VLIZ (www.vliz.be);
- De impactstudie die het VLIZ heeft laten uitvoeren.

Bij de plaatsing van de opdracht (of later):

- Strategisch plan 2012-2016 van het VLIZ;
- De jaarrapporteringen van het VLIZ t.a.v. de Vlaamse overheid;
- Relevante beslissingen van en nota's/mededelingen aan de Vlaamse Regering betreffende het VLIZ;
- De zelfevaluatie van het VLIZ;
- Samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaams Gewest en PMV betreffende de huisvesting van het VLIZ;
- Samenwerkingsovereenkomst DAB Vloot en het VLIZ;
- Andere relevante documenten.

9. Gebruik en verspreiding van de resultaten van de evaluatie

Cf. de communicatiestrategie betreffende beleidsevaluaties (zie <http://www.ewi-vlaanderen.be/ewi/wat-doen-we/beleidsevaluatie>).

10. Afspraken gemaakt met het VLIZ na het overleg van 5 mei 2014

Op 5 mei 2015 heeft de evaluatiecel van het Departement EWI voorliggend (ontwerp van) plan van aanpak toegelicht aan het VLIZ. Op basis van de op dit overleg gemaakte afspraken (zie hierna), werd onderhavig document op de relevante plaatsen aangepast. Een overzicht van de gemaakte afspraken wordt hieronder weergegeven:

1. Het Departement EWI zal een brief sturen aan de Bestendige Deputatie van de provincie West-Vlaanderen om dit bestuur formeel in te lichten over de geplande evaluatie en aldus tegemoet te komen aan een bepaling in de overeenkomst tussen het VLIZ en de provincie wat betreft de informatieverstrekking over betreffende evaluatie³⁶.
2. Een vertegenwoordiger van de provincie West-Vlaanderen zal uitgenodigd om deel te nemen aan de stuurgroepvergaderingen (in de rol van waarnemer). Dit zal gevraagd worden via het schrijven dat het departement aan de provincie (cf. vorig punt)³⁷.

³⁶ Strikt genomen dient het VLIZ de provincie op de hoogte te stellen en te houden over de evaluatie door het Departement EWI, maar gelet op de evaluatiepraktijk die het departement hanteert, zal (de evaluatiecel van) het departement deze taak op zich nemen.

³⁷ Ondertussen heeft de Bestendige Deputatie van de provincie West-Vlaanderen een vertegenwoordiger aangeduid die zal deelnemen aan de stuurgroepvergaderingen.

3. Om ook alle stakeholders van het VLIZ te informeren over de geplande evaluatie, heeft het departement een toelichting gegeven over de geplande evaluatie tijdens de vergadering van de raad van bestuur van het VLIZ op 17 juni 2015.
4. De in het (ontwerp van) plan van aanpak voorgestelde timing voor de oplevering van de zelfevaluatie die het VLIZ dient op te stellen, wordt aanvaard.
5. Wat de op te stellen zelfevaluatie betreft, wordt het volgende afgesproken:
 - In het ex post luik van de zelfevaluatie wordt ook gevraagd om te reflecteren over de evaluatie van 2009 en meer bepaald wat de aanbevelingen betreft die toen werden gemaakt. Het VLIZ vraagt of zij in dit verband ook dienen in te gaan op de aanbevelingen die toen aan de Vlaamse overheid werden gegeven?
 - Er wordt afgesproken dat het VLIZ dit doet voor zover betreffende aanbevelingen ook een invloed hebben op (de werking van) het VLIZ.
 - Ten behoeve van het internationale panel van experts wordt van (beide luiken van) de opgestelde zelfevaluatie minstens een Engelstalige managementsamenvatting verwacht.
 - In het kader van de op te stellen SWOT, wordt afgesproken dat het VLIZ ook specifiek kan ingaan op de problematiek die de huidige juridische structuur stelt. In het plan van aanpak is specifiek aandacht besteed aan dit element van de evaluatie en bijgevolg kan het ook aan bod komen in de op te stellen zelfevaluatie.
 - Andere elementen die in de zelfevaluatie in het algemeen en in de SWOT in het bijzonder aan bod kunnen komen, zijn:
 - Een omgevingsanalyse met kansen/uitdagingen en dit in het bijzonder wat betreft de positie van het VLIZ t.a.v. de overheid en anderen partners en de verplichtingen/opdrachten/taken/verwachtingen die daarmee verband houden. Een element daarvan betreft de juridische structuur (cf. supra).
 - De problematiek van de huisvesting die momenteel nog in volle ontwikkeling is en die mogelijk een bedreiging vormt voor de nabije toekomst.
6. De impactstudie die het VLIZ heeft laten opstellen, zal ter beschikking gesteld worden van de evaluatie. Aldus is dit onderdeel van de evaluatie al ten dele gestoffeerd. De impactstudie zal ze ook als achtergronddocumentatie ter beschikking worden gesteld aan de aangeschreven consultants en dit voor het opstellen van offertes.
7. Gelet op het feit dat de geplande evaluatie ook (gedeeltelijk) een meta-evaluatie is, is het nuttig om bij de samenstelling van het panel van experts ook een expert uit te nodigen die betrokken was bij de evaluatie van 2009.

Bijlage 1

Zelfevaluatie op te stellen door het VLIZ

De evaluatiepraktijk die het Departement EWI hanteert, voorziet standaard in het opstellen van een zelfevaluatie door “het voorwerp van de evaluatie”. De zelfevaluatie bestaat zowel uit een terugblik (ex post luik van de zelfevaluatie) als een vooruitblik (ex ante luik van de zelfevaluatie).

Aangezien het VLIZ jaarlijks omstandig rapporteert, is het de bedoeling om deze zelfevaluatie op een hoog aggregatieniveau te houden. Om het opstellen van deze zelfevaluatie te vergemakkelijken, werd een lijst van 28³⁸ hoofdvragen opgesteld die het VLIZ als richtsnoer kan hanteren. Verwacht wordt dat het VLIZ een coherente terugblik en vooruitblik probeert op te stellen en de vragenlijst hierbij als hulpmiddel hanteert³⁹.

De uiteindelijke bedoeling is om een ex post reflectie t.a.v. de afgelopen periode (periode 2010 t/m 2015) op te stellen en op basis hiervan ook aantal krachtlijnen uit te zetten voor de toekomst (vooruitblik; vanaf 2017).

In grote lijnen wordt m.a.w. verwacht dat het VLIZ vertrekkende van zijn huidige situatie en specifieke rol de besteding van de ontvangen ondersteuning kritisch bekijkt, de relatie met de overhe(i)d(en) en hun stakeholders/klanten/doelgroepen beoordeelt en duidt, de resultaten die de financiering door de overheid heeft opgeleverd, meedeelt en ten slotte de aanbevelingen die het VLIZ voor de toekomst heeft, meegeeft. In grote lijnen wordt een SWOT-analyse verwacht en dit zowel vanuit de eigen specifieke situatie als meer generiek (bv. t.a.v. andere stakeholders).

Bij het opstellen van de gevraagde zelfevaluatie, kan - waar mogelijk en nuttig - altijd verwezen worden naar al bestaande documenten of beschikbare gegevens (uit jaarverslagen, op de website, andere rapportering, enz.). Het is NIET de bedoeling dergelijke informatie te reproduceren.

Om de verwachte zelfevaluatie op te stellen, kan het VLIZ uitgaan van onderstaande richtlijnen/aandachtspunten en proberen om (minimaal) de hierna volgende reeks van 28 hoofdvragen te beantwoorden.

³⁸ Aangevuld met 9 controlevragen.

³⁹ Het is dus niet de bedoeling om de vragenlijst vraag per vraag te beantwoorden, maar bij het opstellen van beide luiken van de zelfevaluatie wel voldoende oog te hebben voor betreffende vragen om uiteindelijk in de finale documenten voldoende elementen op te nemen die een antwoord bieden op de gestelde vragen.

1. Inhoud van de ex post evaluatie (periode 2012-2015 en waar mogelijk ook voor 2010 & 2011)

De bedoeling is dat het VLIZ probeert volgende vragen te beantwoorden en zo veel mogelijk onderbouwt met beschikbare gegevens:

Vorige evaluatie (2009)

- 1) Welke lessen heeft het VLIZ getrokken uit de vorige evaluatie (2009) en op welke wijze werden deze getrokken lessen geoperationaliseerd?
- 2) Hoe is de eigen werking en governance geëvolueerd en dit i.h.b. t.o.v. de voorgaande (beheers)periode?
- 3) Kunnen er in relatie tot (de antwoorden op) beide voorgaande vragen aandachtspunten/verbeterpunten worden gemeld en zo ja, welke?

Beleid, doelbereiking, resultaten en impact

- 4) Welk beleid voerde het VLIZ sinds 2010 en tot nu met betrekking tot zowel het domein waarin het VLIZ werkzaam is als daaraan gerelateerde domeinen? Welke rol spelen de middelen daarin die zowel door de Vlaamse overheid als door derde partijen ter beschikking werden gesteld? Werden in de beschouwde periode bepaalde prioriteiten gelegd en zo ja, waarom? (Cf. strategische planning).
- 5) Hoe heeft dit gevoerde beleid rekening gehouden met zowel regionale, nationale als internationale ontwikkelingen en trends en welke specifieke beleidskeuzes heeft het VLIZ gemaakt of kunnen maken wat betreft de ter beschikking gestelde middelen en instrumenten, specifiek rekening houdend met deze context(en)?
- 6) In welke mate werden de eigen doelstellingen gerealiseerd? In welke mate mag verwacht worden dat deze doelstellingen gerealiseerd zullen worden tegen het einde van het convenant (eind 2016)?
- 7) Welke resultaten (bv. in termen van wetenschappelijke doorbraken, beleidsmatige, internationale, economische en maatschappelijke impact) heeft de investering van de Vlaamse overheid opgeleverd en dit zowel voor het VLIZ zelf als ruimer bekeken in de periode vanaf 2010 (en indien mogelijk ook vanaf 2006) en waarom? Zelfde vraag voor de middelen die het VLIZ betreft uit andere bronnen? Is er een hefboomeffect merkbaar (bv. t.o.v. het werven van externe fondsen)? Is er meer samenwerking op het terrein merkbaar? Enz.
- 8) Welke zijn volgens het VLIZ de sterkste/zwakste prestaties (bv. met betrekking tot de prestatie-indicatoren) die werden neergezet en waarom?

Rol, positie en meerwaarde

- 9) Welke specifieke rol speelt het VLIZ in het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid van de Vlaamse overheid en waarom? In welke mate betekent het VLIZ een meerwaarde voor dit beleid en dit bekeken onder meer t.o.v. andere initiatieven en waarom?
- 10) Is het VLIZ volgens u noodzakelijk voor het beleid en waarom? In welke mate vervult het VLIZ een voor het beleid unieke rol in het EWI-domein en waarom?
- 11) In welke mate is de ondersteuning van de Vlaamse overheid noodzakelijk voor het VLIZ? In welke mate is de ondersteuning van de Vlaamse overheid voor het VLIZ een hefboom voor het verkrijgen van andere middelen?

SWOT

- 12) Wat zijn volgens het VLIZ de sterke/zwakke punten van zowel het VLIZ zelf, zijn activiteiten als het ingezette instrumentarium en waarom?
- 13) Welke aandachtspunten zijn er en welke verbeterpunten stelt het VLIZ voor t.a.v. de huidige regelgeving (W&I-decreet, covenant, enz.) en waarom? Wat is het oordeel van het VLIZ over de praktische modaliteiten van het covenant (bv. in termen van administratieve opvolging, rapportering, enz.)?
- 14) Welke conclusies trekt het VLIZ met betrekking tot de voorbije periode voor wat betreft de werking van het VLIZ zelf, de ontplooiende activiteiten en het ingezette instrumentarium?
- 15) Andere suggesties/opmerkingen voor wat betreft de beschouwde periode?

2. Ex ante evaluatie (periode 2017-2021)

Op basis van het ex post gedeelte van de zelfevaluatie en rekening houdend met de huidige beleidscontext (zowel regionaal, nationaal als internationaal) enerzijds en de te verwachten evoluties in de beleidscontext anderzijds, is het de bedoeling dat het VLIZ een ontwerp van strategisch plan opstelt voor de periode 2017-2021.

Het strategisch plan voor de periode 2017-2021 bevat minstens een missie, strategische doelstellingen, afstemming op beleidsdoelstellingen (Vlaams, internationaal), operationele doelstellingen (activiteiten), af te sluiten of bestaande samenwerkingsverbanden (o.a. met andere actoren in het veld), afstemming en synergie met andere actoren, (een voorstel van een set van) performantie-indicatoren, ambitieuze inschatting van de te behalen resultaten voor de periode 2017-2021, enz. en dit telkens met een verantwoording voor de voorgestelde keuzes.

Het strategisch plan 2017-2021 dient minstens rekening te houden met een minimaal scenario (i.e. ongewijzigd beleid of afbouw, wat respectievelijk overeenkomt met de bestendinging van de huidige financiële inbreng of een kleinere inbreng van de Vlaamse overheid), met dien verstande dat wat ongewijzigd beleid betreft uitgegaan wordt van de huidige financiering in termen van de toegekende subsidies.

Meer in detail bevat dit ontwerp van strategisch plan minstens volgende elementen/antwoorden op volgende vragen en de antwoorden worden ook onderbouwd:

- 16) Geef uw visie wat betreft de toekomstige missie en strategische uitgangspunten en doelstellingen van het VLIZ.
- 17) Geef uw visie m.b.t. het huidige beleid op het vlak van Economie, Wetenschap en Innovatie en welke rol het VLIZ daarin zou kunnen spelen. Welke aanpassingen aan de regelgeving zouden beleid in het algemeen en de rol van het VLIZ in het bijzonder ten goede kunnen komen en waarom?
- 18) Geef uw visie met betrekking tot het toekomstige beleid ter zake en dit rekening houdend met de gewijzigde/nieuwe beleidsopties. Welke zijn daarin de uitdagingen voor het beleid en welke rol dient/kan het VLIZ daar volgens u in spelen?
- 19) Welke zijn volgens u de opportuniteiten/gevaren voor het VLIZ en hoe kunnen deze worden benut/omzeild?
- 20) Welke wijze van rapportering t.a.v. de Vlaamse overheid en welke opvolging en jaarlijkse beoordeling door de Vlaamse overheid ziet het VLIZ als aangewezen? (Bijvoorbeeld in termen van performantie-indicatoren, te behalen resultaten, enz.). Op welke wijze zou de doelbereiking en impact van het VLIZ in de toekomst kunnen worden opgevolgd en waarom?
- 21) Welke samenwerkingsverbanden met actoren in het veld worden strategisch belangrijk geacht en zijn al in het vooruitzicht gesteld? Welke synergiën met andere actoren in het veld zijn al dan niet aangewezen?
- 22) Welke aanpassingen aan het covenant zouden de werking, taken en rol van het VLIZ in het EWI-domein ten goede komen (en waarom)?
- 23) In welke mate zijn de middelen die nu ter beschikking staan aan het VLIZ voldoende om de noden te lenigen? Waarom (niet)?
- 24) Welke aanbevelingen zou het VLIZ kunnen geven wat betreft de toekomstige inzet van het VLIZ en dit zowel algemeen als wat betreft t.a.v. de doelgroepen, de andere actoren, de overheid, enz.?
- 25) Zelfde vraag maar dan bekeken in functie van de (internationale) beleidscontext.
- 26) Welke opportuniteiten bieden de regionale, nationale en internationale beleidsontwikkelingen volgens het VLIZ en waarom?

- 27) Welke uitdagingen stellen de regionale, nationale en internationale beleidsontwikkelingen volgens het VLIZ en waarom?
- 28) Andere suggesties en opmerkingen wat betreft de toekomst?

Het (ontwerp van) strategisch plan geeft verder zo goed als mogelijk een antwoord op volgende vragen:

- 29) Maakt het strategisch plan duidelijk hoe Het VLIZ zich inschakelt in de doelstellingen van het Vlaamse EWI-beleid?
- 30) Maakt het strategisch plan duidelijk hoe het VLIZ zich inschakelt in de doelstellingen van internationale organisaties en dit waar relevant?
- 31) Maakt het strategisch plan duidelijk hoe het VLIZ zich positioneert in het veld van actoren (i.h.b. de Vlaamse) en wordt voldoende duidelijk gemaakt hoe en met welke andere actoren zal worden samengewerkt en waarom?
- 32) Zijn de door het VLIZ voorgestelde initiatieven/acties een passend antwoord op de (internationale) ontwikkelingen in het domein?
- 33) Zijn de voorstellen in het strategisch plan vernieuwend en zijn zij van belang voor het domein?
- 34) Is de uitvoering van het strategisch plan realistisch, rekening houdend met de middelen en het personeel van het VLIZ?
- 35) Is het VLIZ een geschikte organisatie om de voorstellen in het strategisch plan uit te voeren? (Cf. samenwerking met andere actoren).
- 36) Komt het strategisch plan tegemoet aan de gedetecteerde zwaktes, maakt het voldoende gebruik van de gedetecteerde sterktes?
- 37) Biedt het strategisch plan een antwoord op de gedetecteerde bedreigingen en maakt het optimaal gebruik van de gedetecteerde kansen?